

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 404/2013-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti L., a. s., B., právne zastúpenej advokátkou Mgr. E. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 16 C 136/2001-1688 z 5. marca 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti L., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2013 doručená sťažnosť spoločnosti L., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa

čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 C 136/2001-1688 z 5. marca 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013, ktorou žiada vydať tento nález:

„Krajský súd v Nitre rozsudkom sp. zn. 9 Co/115/2012 zo dňa 24. 01. 2013, ako aj Okresný súd Nitra rozsudkom sp. zn. 16 C/136/2001 zo dňa 05. 03. 2012 porušili základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Krajského súdu v Nitre rozsudkom sp. zn. 9 Co/115/2012 zo dňa 24. 01. 2013 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Krajský súd v Nitre je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia na účet jeho právnej zástupkyne do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a jej príloh, sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 16 C 136/2001, v ktorom sa domáhal proti Slovenskej republike – Ministerstvo financií Slovenskej republiky podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) zaplata sumy 1 767 011,88 € s úrokom z omeškania 9 % ročne od 1. januára 2005 do zaplata.

Sťažovateľ získal licencie na dovoz vína v celkovom objeme 12 500 hl z krajiny pôvodu Rumunsko. Colný úrad v N. (ďalej len „colný úrad“) vydanou jednotnou colnou deklaráciou (ďalej len „JCD“) č. 0616503700421 z 30. apríla 1997 prepustil sťažovateľovi do voľného obehu biele víno a vymeral colný dlh 9 403 241 Sk a JCD č. 0616503700513 z 23. mája 1997 colný dlh 9 376 300 Sk, pričom v oboch prípadoch colný dlh pozostával z cla pri colnej sadzbe 86,7 %, zo spotrebnej dane a dane z pridanej hodnoty. Sťažovateľ však požiadal Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky o udelenie preferenčnej colnej sadzby pre dovoz vína z Rumunska vo výške 25 % na vystavené licencie (kvóta

na dovoz vína s preferenčnou sadzbou nebola vyčerpaná), a preto mala byť použitá colná sadzba 25 %, a nie 86,7 %. Sťažovateľ požiadal o vrátenie cla, avšak colný úrad rozhodnutím č. 692/Ht zo 6. augusta 1998 žiadosti sťažovateľa nevyhovel a jeho rozhodnutie potvrdilo aj Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „colné riaditeľstvo“) rozhodnutím č. 10825/98-5312/98-1 z 9. novembra 1998. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 4 SŽ 157/98 z 27. júla 1999 rozhodnutie colného riaditeľstva č. 10825/98-5312/98-1 z 9. novembra 1998 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Colné riaditeľstvo rozhodnutím č. 8814/99-3377/99/1 z 8. októbra 1999 zrušilo rozhodnutie colného úradu, ktorý vo veci znova rozhodol rozhodnutím č. 1348/99-Ht z 2. novembra 1999 tak, že vyhovel žiadosti sťažovateľa o vrátenie nesprávne vyrubenej cla. Colný úrad vrátil sťažovateľovi 7 175 197 Sk 10. novembra 1999. Po bezvýslednom predbežnom prerokovaní nároku so žalovaným (celková suma 20 239 738,10 Sk z titulu priamej škody a ušlého zisku) uplatnil sťažovateľ svoj nárok na náhradu škody na okresnom súde, pričom uplatnený nárok (po zmenách žaloby pripustených okresným súdom) pozostával z úroku z omeškania 16,5 % ročne za obdobie, počas ktorého nemohol nakladať so zadržanými finančnými prostriedkami ako rozdielom cla 7 157 180 Sk, rozdielom dane z pridanej hodnoty 45 012 Sk; uhradených poplatkov za licencie 9 220 Sk; správnych poplatkov za certifikáty; alikvótnej sumy poplatkov za laboratórne expertízy 8 370 Sk (dovezené boli v dôsledku neoprávnene vyrubenej cla iba dva druhy vína z piatich); pomerný nárok za tri druhy nedovezených vín za dovezenie vzoriek 14 566 Sk; tlač a návrh etikiet na fľaše, ktoré sa nenaplnili 271 103 Sk; úrok 15,5 % z prostriedkov určených na nakúpenie fliaš, prepraviek a paliet (3 432 523,90 Sk) za obdobie od 28. júla 1997 do 10. novembra 1999 predstavujúci 1 300 315,20 Sk; suma zaplatená sťažovateľom za skladovanie prebytočných obalov v temperovaných priestoroch 1 346 000 Sk; nárast cenovej kalkulácie v dôsledku zvýšenia nákladov oproti pôvodne rozpracovanej kalkulácii, ak by nedošlo k nesprávne vyrubeniu cla vo výške 13 979 062 Sk, a účelne vynaložené náklady na bránenie práva prostredníctvom advokáta vo výške 358 759,90 Sk.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 16 C 136/2001 z 5. mája 2005 konanie v časti o zaplatenie sumy 11 571 Sk zastavil, žalovaného zaviazal sťažovateľovi zaplatiť

47 238 421 Sk s 9 % ročným úrokom z omeškania od 1. januára 2005 do zaplataenia, vo zvyšku sťažovateľovu žalobu zamietol a rozhodol o náhrade trov konania.

O odvolaniach sťažovateľa a žalovaného rozhodol krajský súd uznesením č. k. 9 Co 171/2005-793 z 28. apríla 2006 tak, že rozsudok okresného súdu vo vyhovujúcej i zamietajúcej časti, ako aj vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia rozsudku okresného súdu boli procesné pochybenia, keď okresný súd nemal ujasnené označenie žalovaného. Sťažovateľ totiž najprv ako žalovaného označil Ministerstvo financií Slovenskej republiky, neskôr Slovenskú republiku – Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Okresný súd následne na návrh sťažovateľa uznesením z 28. septembra 2006 pripustil, aby do konania pristúpil na strane žalovaného ďalší účastník konania ako žalovaný v 2. rade, a to Slovenská republika – Ministerstvo financií Slovenskej republiky.

Okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 136/2001-1198 z 11. februára 2008 žalobu voči žalovanému v 1. rade zamietol, žalovaného v 2. rade zaviazal sťažovateľovi zaplatiť 47 238 421 Sk s 9 % ročným úrokom z omeškania od 1. januára 2005 do zaplataenia, vo zvyšku sťažovateľovu žalobu voči žalovanému v 2. rade zamietol a rozhodol o náhrade trov konania. Neuznal náhradu škody za nákup prepraviek, paliet (ide o tovar so širokou škálou využitia) a náklady právneho zastupovania (sťažovateľ si ich mal uplatniť v správnom súdnictve), z priamej škody a pri ušlom zisku uznal časť nároku, vychádzajúc zo znaleckého posudku.

O odvolaní sťažovateľa a žalovaného v 2. rade rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 105/2010-1281 zo 4. decembra 2008 tak, že rozsudok okresného súdu v zamietajúcej časti potvrdil, vo vyhovujúcom výroku vo vzťahu k žalovanému v 2. rade v časti nad sumu 20 239 738,10 Sk s úrokom z omeškania zmenil tak, že žalobu zamietol, a vo vyhovujúcom výroku do tejto sumy s úrokom z omeškania a vo výroku o trovách konania vo vzťahu k žalovanému v 2. rade rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zrušovací výrok krajský súd odôvodnil tým, že okresný súd sa nedostatočne zaoberal príčinnou súvislosťou medzi vznikom škody a nezákonným

rozhodnutím a svoje rozhodnutie v tejto časti dostatočne neodôvodnil. Pokiaľ zmenil vyhovujúci výrok vo vzťahu k žalovanému v 2. rade nad sumu 20 239 738,10 Sk, urobil tak z dôvodu, že predmetom predbežného prerokovania nároku sťažovateľa bola iba táto suma a predmetom následného súdneho konania môže byť iba predbežne prerokovaný návrh. Potvrdenie zamietnutia žaloby voči žalovanému v 1. rade odôvodnil krajský súd tým, že žalovaný v 1. rade nemá právnu subjektivitu a nie je v spore pasívne legitimovaný.

O dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu (okrem výroku o potvrdení rozsudku okresného súdu vo vzťahu k žalovanému v 1. rade) rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 4 Cdo 110/2009-1328 z 23. septembra 2010 tak, že dovolanie vo vzťahu k zrušujúcemu výroku odmietol a potvrdzujúci a zmeňujúci výrok rozsudku krajského súdu vo vzťahu k žalovanému v 2. rade, ako aj výrok o náhrade trov konania vo vzťahu k žalovanému v 2. rade zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Zrušenie zmeňujúceho výroku rozsudku krajského súdu odôvodnil tým, že ide o pokračujúci nárok na náhradu škody, a preto zmenu žaloby už nemožno podmieňovať splnením zákonnej podmienky podľa § 9 ods. 1 prvej vety zákona č. 58/1969 Zb.

Krajský súd následne zrušil rozsudok okresného súdu vo vzťahu k žalovanému v 2. rade aj pokiaľ ide o vyhovujúci výrok nad sumu 20 239 738,10 Sk, a vec aj v tejto časti vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V rozhodnutí vyslovil, že príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím je preukázaná vo vzťahu k tej časti žaloby, ktorou sa sťažovateľ domáha škody spočívajúcej v nemožnosti nakladania so sumou 7 175 197 Sk, ktorú zaplatil navyše štátu, avšak v ostatných nárokoch sťažovateľa príčinná súvislosť preukázaná dosiaľ nebola. Podnikateľský zámer sťažovateľa podľa názoru krajského súdu nebol zmarený vyrubení vyššieho cla, ale tým, že sťažovateľ nemal zazmluvnený odbyt vína a následne pri dovoze iba dvoch druhov vín toto nedokázal predať.

Pretože konanie vo vzťahu k žalovanému v 1. rade bolo právoplatne skončené na základe skoršieho rozhodnutia okresného súdu, okresný súd ďalej konal už iba so žalovaným v 2. rade a rozsudkom č. k. 16 C 136/2001-1688 z 5. marca 2012 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi 106 698,82 € s 9 % úrokom z omeškania od 1. januára

2005 do zaplattenia, vo zvyšku žalobu sťažovateľa zamietol a vyslovil, že o náhrade trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku. Okresný súd vec právne posúdil v zmysle ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. a dospel k záveru, že nárok sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím je daný. Pre vyhovenie žalobe boli však splnené podmienky iba pokiaľ ide o náhradu škody do sumy 106 698,82 €, ktorá pozostávala z úrokov z omeškania zo súm zaplattených podľa oboch JCD na cle a dani z pridanej hodnoty odo dňa ich zaplattenia až do dňa ich vrátenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol, pretože v konaní sťažovateľ nepreukázal, že táto škoda, resp. ušlý zisk mu vznikla v dôsledku nesprávne vyrubeneho cla, a teda nezákonného rozhodnutia štátu.

O odvolaní sťažovateľa a žalovaného rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013 tak, že rozsudok okresného súdu v napadnutej vyhovujúcej aj zamietajúcej časti ako vecne správny [§ 219 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] potvrdil a odvolanie sťažovateľa do vyhovujúcej časti a do výroku o náhrade trov konania rozsudku okresného súdu odmietol [§ 218 ods. 1 písm. b) OSP].

Rozsudok krajského súdu č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013 nadobudol právoplatnosť 2. apríla 2013.

Sťažovateľ sťažnosť doručení ústavnému súdu pre porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 136/2001-1688 z 5. marca 2012 a rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013 odôvodnil tým, že sudy síce uznali vznik škody, avšak rozhodli, že táto nevznikla v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím colných orgánov. Ako ďalej sťažovateľ uviedol, výšku škody odvodzoval od znaleckého posudku č. 18/2004 z 10. marca 2004 a jeho dodatku z 22. decembra 2004 vypracovaných znaleckou organizáciou C., a. s., podľa ktorého priama škoda, ktorú sťažovateľ utrpel predstavovala sumu 34 663 523 Sk a ušlý zisk k 31. decembru 2004 sumu 18 569 244 Sk, teda spolu 53 232 767 Sk. Žalovaný v konaní predložil vlastný znalecký posudok č. 1/2004 z 25. mája 2004 znalca doc. Ing. J. Ď., ktorý škodu sťažovateľa vyčíslil sumou

33 496 232 Sk. Znalecký posudok č. 5/2007 Expertízneho a edukačného inštitútu B. vysokej školy práva vypracovaný v konaní zistil, že výpočet škody znaleckou organizáciou C., a. s., je správny a vykonal korekciu len v časti škody z neúčelne vynaložených nákladov (zo sumy 264 813 Sk na sumu 262 769 Sk). Súdny mali v konaní za preukázané, že nárok sťažovateľa na náhradu škody je daný. Záver súdov o tom, že v zamietnutej časti nároku na náhradu škody nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou, je podľa názoru sťažovateľa s ohľadom na dôkazy vykonané v konaní nepresvedčivý, neodôvodnený, príliš formalistický, povrchný a v konečnom dôsledku arbitrárny. Súdny vo veci podľa názoru sťažovateľa rozhodli v rozpore so zisteným skutkovým stavom, keďže ignorovali podstatnú časť vykonaných dôkazov svedčiacich v prospech tvrdení sťažovateľa. Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku krajského súdu, tento sa s odkazom na § 219 ods. 2 OSP v celom rozsahu stotožnil so závermi a argumentáciou rozhodnutia okresného súdu. Nevysporiadal sa však s argumentmi sťažovateľa prednesenými v priebehu konania a v odvolaní, ignoroval ich a iba skonštatoval, že už okresný súd dal odpovede na všetky podstatné dôkazy a argumenty veci, ktoré dostatočne objasňujú skutkový a právny základ veci. Krajský súd vychádzal z toho, že zmenšenie majetku sťažovateľa nebolo spôsobené priamo nezákonným rozhodnutím, ale iba v dôsledku sprostredkovaného pôsobenia. Tento názor krajského súdu neobstojí, pretože bez podrobného odôvodnenia a bez opory vo vykonanom dokazovaní spochybňuje, že k distribúcii cez predajnú sieť V., š. p., nedošlo z dôvodu tvrdeného sťažovateľom (v dôsledku neudelenia preferenčnej sadzby stúpla cena vína a na trhu nebola akceptovateľná), ale preto, že podnikateľský zámer zlyhal v dôsledku toho, že medzi sťažovateľom a V., š. p., nedošlo k uzatvoreniu zmluvy o konzorciu, pretože sa strany nedohodli na podstatných otázkach. Pokiaľ krajský súd dospel k záveru, že dôvodom nepodpísania tejto zmluvy preto nemohli byť nezákonné rozhodnutia štátu a z tohto dôvodu nie je daná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, pripisoval zmluve o konzorciu nepochybne väčší význam, než mala. Navyše, krajský súd dospel k tomuto záveru v rozpore s výpoveďou Ing. Š., ktorý uviedol, že napriek tomu, že zmluva podpísaná nebola, bola uzatvorená. Krajský súd povýšil svoju teóriu na argument a preukázaný fakt a tvrdenie svedka do úvahy nevzal. Súdny sa navyše nijako nevysporiadali s tvrdeniami sťažovateľa uvedenými aj v jeho odvolaní a nijako nezdôvodnili, prečo ignorovali závery

znaleckých posudkov; prečo osobitne posudzovali jednotlivé zložky náhrady škody, keď v konečnom dôsledku išlo o komplexný obchodný prípad; nevzali do úvahy svedecké výpovede pracovníkov vrcholového manažmentu V., š. p., ktorí potvrdili, že obchod sa nerealizoval iba v dôsledku nezákonne vyrubenej cla a daní, v dôsledku čoho stúpila cena vína na takú sumu, ktorá na trhu nebola akceptovateľná, a preto sťažovateľ mohol s ohľadom na cash flow nakúpiť iba 48 % plánovaného objemu vína a iba v dvoch druhoch, a nie piatich; prečo nevzali súdy do úvahy osobitnú situáciu na trhu s vínom v roku 1997, keď bol po víne vysoký dopyt v dôsledku zlej úrody v roku 1996; prečo sa súdy sústredili na formálne skúmanie písomného podnikateľského zámeru sťažovateľa a ignorovali jednotlivé fakticky vykonané kroky pri príprave a realizácii obchodu; nevzali do úvahy výpoveď svedka Š., ktorý potvrdil, že spolupráca sťažovateľa s V., š. p., vo svojej podstate závisela iba na tom, ako rýchlo sťažovateľ vybaví certifikácie a aká bude cena vína; nie je pravdou, že by zámer stroskotal pre nedostatok finančných prostriedkov aktérov obchodu, pretože tieto boli zabezpečené z úveru od C. Ltd. V., čo bolo preukázané úverovou zmluvou; súdy pripísali neodôvodnený význam aj skutočnosti, že v danom období prešiel podnik V., š. p., privatizáciou, keďže spolupráca medzi sťažovateľom pokračovala plynule aj po tom, čo sa nástupcom V., š. p., stala spoločnosť V., s. r. o., do ktorej prešiel i vrcholový manažment; zmluva o konzorciu nebola podpísaná pre nedohodnutie podmienok spolupráce, ale iba pre neakceptovateľnú cenu vína; svojvoľná je i domnienka okresného súdu o tom, že náhrada škody vzniknutej nákupom prepraviek a paliet sťažovateľovi nepatrí pre možnosť ich iného využitia, a prekvapujúce je i nepriznanie nákladov právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred najvyšším súdom napriek tomu, že išlo o zastupovanie v priamej príčinnej súvislosti s nezákonným postupom colných orgánov. Keďže rozhodnutia súdov nedávajú okrem iného ani odpoveď na tieto otázky, sú nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a sú arbitrárne. Celý postup súdov je poznačený zvýhodňovaním žalovaného na úkor sťažovateľa a uprednostňovaním záujmov štátu pred ochranou práv sťažovateľa. Rozhodnutia súdov ignorujú zmysel a účel zákonných ustanovení upravujúcich konanie o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím na úkor subjektívnych práv sťažovateľa, princípov spravodlivého súdneho konania a právnej istoty.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 136/2001-1688 z 5. marca 2012 a rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu týchto jeho práv došlo jednak rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 136/2001-1688 z 5. marca 2012 a jednak rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu č. k. 16 C 136/2001-1688 z 5. marca 2012.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu.

Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

V súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci ústavný súd preto skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti sťažovateľa, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Odvolací súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol rozsudkom č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľa bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Ústavný súd odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu č. k. 16 C 136/2001-1688 z 5. marca 2012, a to z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Podstatou sťažnosti na porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru vo vzťahu k rozsudku krajského súdu č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013 bolo tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého bolo rozhodnutie krajského súdu arbitrárne, nedostatočne odôvodnené, nevysporiadalo sa s argumentmi sťažovateľa a bolo založené na nesprávnom vyhodnotení výsledkov vykonaného dokazovania vo vzťahu k príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku č. k. 9 Co 115/2012-1775 z 24. januára 2013 uviedol:

«Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľovi 106.698,82 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 106.698,182 eura od 01. 01. 2005 do zaplataenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Ďalším výrokom návrh vo zvyšku zamietol a napokon posledným výrokom rozhodol tak, že o náhrade trov konania a trovách štátu rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku v zmysle § 151 ods. 3 OSP. ...

Navrhovateľ sa v konaní domáhal náhrady škody voči štátu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu na podklade predloženého znaleckého posudku vypracovaného znaleckou organizáciou B., s. r. o., B., ktorá vo svojom znaleckom posudku č. 02-09/2001 vyčíslila škodu navrhovateľa na sumu 32.072.276 Sk a ušlý zisk na sumu 16.641.648 Sk. Znaleckým dokazovaním, nariadeným súdom prvého stupňa, znalecká organizácia C., a. s. B. v znaleckom posudku č. 18/2004 zo dňa 10. 03. 2004 a dodatku č. 1 zo dňa 22. 12. 2004 vyčíslila škodu z dôvodu vyrobenia nesprávne pridelenej colnej sadzby dovezeného vína vo výške 34.663.523 Sk (1.150.618,17 eura) ako priamu škodu a ušlý zisk za použitia úročiteľa ku dňu 31. 12. 2004 vo výške 18.569.244 Sk (616.385,98 eura), teda celkovú škodu navrhovateľa vyčíslila na sumu 53.232.767 Sk (1.767.004,15 eura). Z dôvodu podania trestného oznámenia na konateľa spoločnosti C., a. s. bol vypracovaný v konaní kontrolný znalecký posudok č. 5/2007 znaleckým ústavom – Expertízny a edukačný inštitút B. vysokej školy práva v B. Uvedeným kontrolným znaleckým posudkom bolo zistené, že výpočet škody znaleckou organizáciou C., a. s. bol správny v časti výšky škody z nesprávne vyrubeneho cla a DPH, nákladov na skladovanie, úrokov z úveru, škody z nepredaného vína, nákladov na právne zastupovanie a rovnako potvrdil aj správnosť vyčíslenia ušlého zisku. V časti škody bola vykonaná korekcia len v časti škody z neúčelne vynaložených nákladov, kedy pôvodne C., a. s. vyčíslila škodu na 264.813 Sk (8.790,18 eura) a znalecký ústav na sumu 262.769 Sk (8.722,33 eura).

V konaní bola predložená zmluva o úvere uzatvorená s navrhovateľom, ako dlžníkom, dňa 09. 04. 1997 so spoločnosťou C. Ltd., ako veriteľom, na základe ktorej veriteľ požičal navrhovateľovi sumu 1,6 mil. DEM na dobu 6 mesiacov na zaplataenie dovozných poplatkov, dovozného cla, spotrebnej dani, ako aj všetkých nákladov spojených s naplnením vína do fliaš. Dohodnutý ročný úrok bol 8 % a úver mal byť zaplataený do 31. 12. 1997. Ďalej bola v konaní predložená zmluva o konzorciu zo dňa 10. 03. 1997 medzi C. Ltd.,

navrhovateľom a V., š. p. N., predmetom ktorej malo byť založenie hospodárskej záujmovej spoločnosti formou firemnej konzorcie za účelom dovozu rumunského kvalitného vína a jeho naplnenie a predaj na slovenskom trhu. Táto zmluva nebola podpísaná za stranu V., š. p. Dňa 15. 04. 1997 bola uzatvorená zmluva o spolupráci medzi navrhovateľom a V., š. p., predmetom ktorej bolo len plnenie vína za úplatu v množstve 1.200.000 litrov za dohodnú cenu 4 Sk (fľaša bez DPH).

Súd prvého stupňa nárok navrhovateľa posúdil v zmysle ust. §§ 1, 3, 4, 9, 10, 18, 20 a 22 zák. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Pri určení škody vychádzal z ust. § 442 Občianskeho zákonníka, pretože aj samotný zák. č. 58/1969 Zb. neobsahuje osobitnú úpravu rozsahu náhrady škody ani ušlého zisku. Pri stanovení rozsahu náhrady škody vychádzal zo znaleckého posudku č. 5/2007 Expertízneho a edukačného inštitútu B. vysokej školy práva v B. Navrhovateľovi priznal škodu v súvislosti s nesprávne vyrubeným clom a DPH z licencie D 970443516 vo výške 1.601.293 Sk (53.153,19 eura), čo predstavovali úroky z omeškania od doby, kedy navrhovateľ zaplatil nesprávne vyrubené clo do doby ich vrátenia na jeho účet Colným úradom N. (za 924 dní) a od toho sa odvíjajúcu nesprávne odvedenú DPH vo výške 826.623 Sk, ktorá mala byť vrátená 30. 04. 1997, pričom bola vrátená až dňa 11. 06. 1997, pretože Daňový úrad vychádzal z nesprávnych údajov, ktoré mu poskytol Colný úrad N. Pri úrokovej sadzbe 17,6 % za počet dní 42 to predstavuje sumu 16.741 Sk (555,70 eura). Z rovnakých dôvodov navrhovateľovi priznal aj výšku škody za nesprávne vyrubené clo a DPH z licencie D 970443518 vo výške 1.596.375 Sk, ktorá bola navrhovateľovi vrátená dňa 10. 11. 1999. Za obdobie od 23. 05. 1997 do 10. 11. 1999 vznikla navrhovateľovi škoda, lebo nemohol s týmito finančnými prostriedkami voľne disponovať. Pri dvojnásobku diskontnej sadzby vyhlásenie NBS ku dňu vzniku omeškania táto sadzba predstavovala 17,6 % za počet dní 901, to znamená, že úroky sú vo výške 1.555.864 Sk (51.645,22 eura). V dôsledku nesprávne vyrubeneho cla bola vymeraná nesprávna DPH, keď namiesto sumy 2.838.629 Sk mala byť vymeraná správne DPH vo výške 2.014.955 Sk, teda rozdiel predstavuje sumu 823.974 Sk, ktorá mala byť vrátená ku dňu 23. 05. 1997, ale bola vrátená až dňa 03. 09. 1997. Úrok z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 823.674 Sk predstavuje za počet dní 102 sumu 40.511 Sk (1.344,72 eura). Spolu súd prvého stupňa priznal navrhovateľovi náhradu škody pre nesprávne vyrubené clo

a DPH z dvoch licencií vo výške 106.698,82 eura. Spolu s úrokom z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 OSP v spojení s § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Zb. táto ku dňu 01. 01. 2005 predstavovala vo výške 2-násobku 9 %. Odporcu tak zaviazal zaplatiť priznanú istinu vo výške 106.698,82 eura spolu s 9 %-ným úrokom z omeškania od 01. 01. 2005, tak ako navrhovateľ žiadal priznať úrok z omeškania po úprave petitu.

Súd prvého stupňa ostatné zložky náhrady skutočnej škody za neúčelne vynaložené náklady a to za licencie, certifikáty, laboratórne expertízy, vzorky vín, etikety, grafický návrh, za dovoz zvyšných troch druhov vín, ktoré boli vybavené, ale k ich dovozu nedošlo z dôvodu zmarenia podnikateľského zámeru a nedostatku finančných prostriedkov, ktoré bolo vypočítané alikvotne z celkových 5 licencií za 3 nedovozené druhy vín, súd nepriznal, lebo nebolo preukázané, že táto škoda vznikla v dôsledku nesprávne vyrubenej cla, a teda nezákonného rozhodnutia. Z rovnakých dôvodov súd nepriznal ani škodu – ušlý zisk, ktoré boli predmetom znaleckého dokazovania. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie v zamietajúcej časti podrobne odôvodnil, pričom poukázal na vykonané dokazovanie, na listinné dôkazy, na výpovede svedkov a tieto vyhodnotil v súlade s ust. § 132 OSP.

Podľa § 219 ods. 2 OSP, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, keď mal za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, vykonané dokazovanie vyhodnotil v zmysle ust. § 132 OSP a vec správne posúdil po právnej stránke...

Zodpovednosť štátu za nezákonný alebo nesprávny postup výkonu štátnej moci, ktorý má za následok škodu je občiansko-právny vzťah. Zákon č. 58/1969 Zb. bol vo vzťahu k Občianskemu zákonníku zákonom špeciálnym, a preto, pokiaľ tento špeciálny zákon neobsahoval vlastnú úpravu, právne vzťahy sa riadili Občianskym zákonníkom (§ 20 zák. č. 58/1969 Zb.)...

Pokiaľ navrhovateľ vo svojom odvolaní namietal, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je v rozpore s ust. § 157 ods. 2 OSP, keď je nepreskúmateľné, svojvoľné, arbitrárne, nereagujúce na jednotlivé vyčerpávajúce podania navrhovateľa, najmä zo dňa 03. 10. 2011, ako aj na extrémny rozpor so skutočným obsahom vykonaného dokazovania, odvolací súd tieto námietky nepovažoval za dôvodné...

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že namietaným rozhodnutím nebolo porušené právo na spravodlivý proces, ktoré zahrňuje

právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odvolací súd splnenie povinnosti súdom prvého stupňa na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ako aj na hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 OSP, posudzoval vzhľadom na daný konkrétny prípad, vzhľadom na charakter daného konania, rozsiahlosť konania, rozsiahle vyjadrenia – predovšetkým navrhovateľa, množstvo vykonaných dôkazov, a dospel k záveru, že námietka navrhovateľa v tomto smere nie je dôvodná. Vzhľadom na obrovský rozsah vykonaného dokazovania, ako aj na obsiahle podania navrhovateľa, nebolo možné požadovať od súdu prvého stupňa, aby dal odpoveď na každý argument navrhovateľa a na všetky otázky, ktoré nastolil navrhovateľ. Súd prvého stupňa svojim rozhodnutím, podľa názoru odvolacieho súdu, dal odpovede na podstatné dôkazy a argumenty tohto prípadu, ktoré dostatočne objasňujú skutkový a právny základ veci. Rovnako tak pri vykonávaní a hodnotení dôkazov súd prvého stupňa postupoval v zmysle § 132 OSP a tieto hodnotil podľa svojej úvahy jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti a na základe zisteného skutkového stavu dospel i k správne právnemu záveru. Bolo vecou súdu, ako s prípadnými rozpormi medzi vykonanými dôkazmi naloží. To, že nebolo rozhodnuté v celom rozsahu podľa predstáv navrhovateľa ako účastníka konania, pričom rozhodnutie súdu je plne v súlade s objektívnym právom, ešte neznamená, že došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

K ďalším námietkam navrhovateľa uvádzaným v odvolaní odvolací súd uvádza, že v konaní nebolo sporné, že danú vec je potrebné posúdiť podľa zák. č. 58/1969 Zb. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je objektívnou zodpovednosťou štátu (bez ohľadu na zavinenie) a nie je možné sa jej zbaviť a ktorá je zároveň založená na súčasnom splnení troch podmienok: 1. nezákonné rozhodnutie, 2. vznik škody a 3. príčinná súvislosť medzi vydaním nezákonného rozhodnutia a vznikom škody. Keďže samotný zák. č. 58/1969 Zb. bližšie nedefinuje pojem škoda, neupravuje jej rozsah, náhrady a nevysvetľuje ani vzťah príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, v tomto smere je potrebné aplikovať príslušné ustanovenia všeobecnej úpravy Občianskeho zákonníka obsiahnuté v § 442.

V zmysle § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa uhrádza skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk). Skutočnou škodou je ujma, ktorá znamená zmenšenie majetkového stavu poškodeného oproti stavu pred škodnou udalosťou a ktorá predstavuje

majetkové hodnoty, ktoré treba vynaložiť pre uvedenie veci do pôvodného stavu. Skutočnou škodou môže byť aj ujma spočívajúca v poskytnutí finančných prostriedkov na úkony štátneho orgánu alebo na úhradu trov konania pred ním, ktoré v dôsledku jeho nesprávneho postupu sa ukázali ako zbytočne vynaložené. Ušlý zisk predstavuje zmarený majetkový prospech (preukázateľné zväčšenie alebo rozmnoženie majetku poškodeného), ktoré bolo možné očakávať s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, no nestalo sa tak v dôsledku škodnej udalosti (v danej veci v dôsledku nezákonného rozhodnutia colných orgánov). Existencia príčinnej súvislosti medzi vydaným nezákonným rozhodnutím a vznikom škody (vzťah príčiny a následku) je daná vtedy, ak vznikne škoda následkom nezákonného rozhodnutia, teda, ak sú nezákonné rozhodnutie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku, alebo inak povedané, nebyť nezákonného rozhodnutia, ku škode by nedošlo. Atribútom príčinnej súvislosti je „priamosť“ pôsobenia príčiny a následku, pri ktorej príčina priamo – bezprostredne predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, že je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody, existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu. Za ušlý zisk je preto potrebné považovať ujmu spočívajúcu v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to dalo očakávať s ohľadom na pravidelný beh vecí. Nepostačuje pritom samotná pravdepodobnosť zvýšenia majetkového stavu v budúcnosti, ale musí byť naisto preukázané – a v tomto smere je dôkazné bremeno na poškodenom, že nebyť protiprávneho konania, majetkový stav poškodeného by sa zvýšil. Popri určitej dohode, resp. zmluve, ktorá poškodenému zaručovala určitý zisk, tu musí byť spravidla aj spomínaný „obvyklý pravidelný chod vecí“. Pre posúdenie dôvodnosti nároku je podstatné, že stratená obchodná (zároboková) príležitosť musí byť preukázaná v reálnej podobe, pretože ušlý zisk nie je možné odvodzovať len zo zmarenia zamýšľaného zárobokového zámeru (rozsudok NS ČR 25 Cdo 4313/2008, rozsudok NS SR 5 Cdo 198/2009 zo dňa 30. júna 2008).

Podľa odvolacieho súdu z postupu sledu jednotlivých skutkových okolností v danej veci bolo nesporné, že nezákonné rozhodnutia colných orgánov, ktorými nepriznali navrhovateľovi preferenčné clo na dovezené víno z Rumunska, boli významným článkom

reťazca príčin a následkov. Náprava (vrátenie neoprávnene vyrubeneho cla) bola zjednaná až cez zákonné ust. § 233 a § 239 Colného zákona, kedy v konečnom dôsledku došlo k reparácii Jednotných colných deklarácií a k správne rozhodnutiu o výške preferenčného cla. Cez inštitút ustanovení § 233 a § 234 Colného zákona o vrátení cla sa v konečnom dôsledku dosiahla zmena pôvodných Jednotných colných deklarácií, ktoré nepriznali navrhovateľovi preferenčné clo. Napriek uvedenému na základe vykonaného dokazovania odvolací súd, rovnako ako súd prvého stupňa, dospel k záveru, že zo sledu relevantných príčin a následkov vyplynulo, že zmenšenie majetku navrhovateľa nebolo spôsobené priamo nezákonným rozhodnutím. Vzhľadom na toto nie priame, ale sprostredkované pôsobenie nezákonného rozhodnutia, dospel odvolací súd k zhodnému názoru, že v danom prípade nebola daná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a náhrady škody, ktorej sa navrhovateľ (okrem priznanej) domáha. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že navrhovateľ úspech svojho podnikateľského zámeru odvodzoval od zmluvy o konzorcium zo dňa 10. 03. 1997 (č. l. 236), ktorá mala byť uzatvorená medzi spoločnosťami C. Ltd., spoločnosťou L., a. s. (navrhovateľom) a V., š. p. N. Uvedená zmluva bola za spoločnosť C. a L., a. s. podpísaná dňa 10. 03. a 12. 03. 1997. Zmluva o konzorcium za spoločnosť V., š. p. N. nebola podpísaná. Účelom tejto zmluvy malo byť založenie hospodársky záujmovej spoločnosti formou firemnej konzorcie za účelom dovozu rumunského kvalitného vína, ako aj jeho napĺňanie a predávanie na slovenskom trhu, pričom sa strany zmluvy zaviazali prísne dodržiavať práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o konzorcium. Ďalej v § 2 uvedenej zmluvy sa konštatuje, že uvedené spoločnosti (strany zmluvy) na jednej strane kvôli nedostatku finančných prostriedkov a na druhej strane kvôli chýbajúcemu technickému vybaveniu a poznatkom na trhu nemôžu vykonávať uvedené aktivity samy. Z týchto dôvodov sa zúčastnené spoločnosti rozhodli založiť konzorcium, ktoré poskytuje zúčastneným spoločnostiam možnosť spoločne uskutočniť plánované aktivity. Spoločnosť C. mala byť oprávnená k financovaniu dodávok vína, ako aj k obstaraniu a dodávky vína v cisternách do V., š. p. Navrhovateľ – spoločnosť L., a. s. bola oprávnená k dovozu vína, k obdržaniu všetkých potrebných dovozných schválení, certifikátov, ako aj k preplateniu s dovozom spojeného cla, poplatkov a daní. Ďalej je oprávnená nákupom potrebných fliaš, korkov, etikiet, záklopiek, prepraviek, ako aj ich prepravu do N. Rovnako je zodpovedná za predaj vína na slovenskom trhu,

za zaplataenie vína a splatenie úveru. Spoločnosť V. mala poskytnúť výrobné zariadenia svojho podniku pre vyprázdnenie cisterien, uskladnenie filtrovania a naplnenie vín do fliaš. Zmluva o spolupráci s V., š. p. N., predmetom ktorej bolo plnenie vína, napokon bola uzatvorená dňa 15. 04. 1997. V. (podľa zmluvy o konzorciu) mala pomáhať navrhovateľovi pri predaji vína prostredníctvom svojej obchodnej siete, s týmito súvisiace detaily sú súčasťou zvláštnej zmluvy o poskytovaní služieb. Napriek tomu, že uvedená zmluva o konzorciu nebola podpísaná zo strany V., š. p. N., navrhovateľ v konaní tvrdil (vyjadrenie č. l. 1415), že k distribúcii cez predajnú sieť V. nedošlo z toho dôvodu, že v dôsledku neudelenia preferenčnej sadzby cla stúpla cena vína, ktorá nebola na trhu akceptovateľná, nebolo možné v priamej príčinnej súvislosti doviesť sortiment piatich druhov vín, ktoré by boli lepšie a výhodnejšie predajné na trhu, pretože sa cash-flow musel prispôbiť zmeneným podmienkam oproti plánovaným. Z dôvodu navýšenia predajnej ceny vína spolupráca prebiehala s V. len na úrovni fľaškovania. V konaní nebolo sporné, že Ministerstvo pôdohospodárstva SR rozhodlo o zrušení spoločnosti V., š. p. bez likvidácie ku dňu 30. 04. 1997. Keďže likvidácia uvedenej spoločnosti podľa výpovedí účastníkov v konaní prebiehala dlhšiu dobu, bolo bezpochyby, že v čase prípravy zmluvy o konzorciu bolo zrejmé, že spoločnosť V., š. p. bude zrušená.

Vykonaným dokazovaním, najmä svedeckými výpoveďami nebolo sporné, že navrhovateľ bol v jednaní so zástupcami V., š. p., pričom okrem dohody o fľaškování vína mali prebiehať jednania i ohľadne distribúcie dovezeného vína v sieti odberateľov V., š. p. Svedok Ing. M. Š. uviedol, že zmluva o konzorciu z marca 1999 bola len návrhom, nebola podpísaná, pričom ďalšia spolupráca s navrhovateľom bola podmienená tým, ako si rýchlo vybaví certifikácie a aká bude cena vína. Ďalej svedok uviedol, že si myslí, že na trhu boli predajné dva druhy vína v rovnakých cenových reláciách. Samotný navrhovateľ vo svojom vyjadrení (č. l. 618) uviedol, že nikdy netvrdil, že zmluva o konzorciu zo dňa 10. 03. 1997 mala byť podpísaná všetkými tam uvedenými subjektmi. Zo svedeckých výpovedí pracovníkov V., š. p. jednoznačne vyplynulo, že takéto konzorcium sa pripravovalo. Keďže nedošlo k dohode vo všetkých podstatných otázkach, tak nedošlo ani k jej podpísaniu zo strany zástupcov V., š. p. Navrhovateľ ďalej tvrdil, že uvedená zmluva a súvisiace jednanie nasvedčujú tomu, že pri dodržaní preferenčnej colnej sadzby by sa dovezené víno z Rumunska predávalo prostredníctvom existujúcej a fungujúcej siete V., š. p. To,

že skutočne nedošlo k dohode o všetkých podstatných náležitostiach zmluvy o konzorcium podporne svedčí i to, že napokon k uzatvoreniu zmluvy s V., š. p. došlo zmluvou o spolupráci, týkajúcej sa plnenia vína do fliaš zo dňa 15. 04. 1997. Táto zmluva bola uzatvorená skôr, ako došlo k nezákonne vymeranému clu na dovezené víno (JCD zo dňa 30. 04. 1997 a JCD zo dňa 23. 05. 1997). Nezákonné rozhodnutia colných orgánov preto nemohli byť v príčinnej súvislosti s neuzatvorením platnej zmluvy o konzorcium zo strany V., š. p. zo dňa 10. 03. 1997, pričom svedok I. J. D. uviedol, že dátum na zmluve bol uvedený ako aktuálny. Víno bolo dovezené až dňa 30. 04. 1997 a 23. 05. 1997, kedy sa na základe JCD dozvedel navrhovateľ o tom, že mu je vyrubené clo z dovezeného vína v nesprávnej výške. Dôvodom nepodpisania zmluvy o konzorcium so zmluvnou stranou V., š. p. preto nemohli byť nezákonné rozhodnutia štátu, a preto tu chýba príčinná súvislosť medzi nesprávne vyrubeným clom a tým, že zmluva o konzorcium zo strany V., š. p. nebola podpísaná. Zo svedeckej výpovede svedka Ing. A. R. nesporne vyplynulo, že práve platné uzatvorenie zmluvy o konzorcium zo strany V. bolo dôležité pre navrhovateľa, najmä pre rýchly predaj vína prostredníctvom jeho obchodnej siete. Práve z rýchleho predaja vína mal navrhovateľ získať ďalšie finančné zdroje na nákup ďalšieho vína. Zo svedeckej výpovede Ing. A. R. (č. l. 1613), ktorý je akcionárom navrhovateľa v podiele 10 % a zostávajúcich 90 % sú akcionármi tri spoločnosti, s ktorými je personálne prepojený, z toho 30 % je akcionárom spoločnosť C., ďalej vyplynulo, že pokiaľ ide o financovanie celého obchodu, navrhovateľ vznikol veľmi krátko pred vznikom podnikateľského zámeru, a teda nedisponoval žiadnym kapitálom, aby mohol zabezpečiť finančne takýto veľký obchod. Rovnako spoločnosť V., š. p., s ktorou viedli rokovania, nedisponovala finančnými prostriedkami, táto spoločnosť mala poskytnúť služby a úlohou C. bolo poskytnúť potrebný kapitál, aby sa mohlo víno dodať na slovenský trh a zabezpečiť teda financovanie tohto obchodu. Navrhovateľovi tak bol poskytnutý spoločnosťou C. úver vo výške 1,6 mil. DEM, pričom táto suma nebola určená na nákup celého objemu vína, ale počítalo sa, že časť tohto objemu bude zakúpená z výnosov predaja vína. Nemalo ísť o jednorazový obchod, ale mal sa rozbehnúť pravidelný obchod s vínom. Svedok ďalej uviedol, že spoločnosť V. bola v prestavbe, a preto Ing. Š. (v konaní vypočutý aj ako svedok) chcel prerokovať podpis zmluvy aj s ostatnými novými spoločníkmi, pričom v tom období sa ešte nevedelo,

kedy dôjde k ukončeniu privatizácie, či ku koncu apríla, mája alebo júna. Svedok uviedol, že napriek tomu, že zmluva nebola podpísaná, bola uzatvorená.

Vychádzajúc z predloženej zmluvy o konzorciu, z výpovede svedka Ing. R. ako aj ďalších svedkov vypočutých v konaní, vyjadrení navrhovateľa a z ďalšieho množstva listinných dôkazov bolo v konaní nesporne preukázané, že úspech podnikateľského zámeru navrhovateľa súvisel od zdarnej spolupráce s viacerými podnikateľskými subjektmi, čo napokon vyplýva i zo samotného znenia zmluvy o konzorciu. Všetky tri strany uvedenej dohody sa mali svojím spôsobom, a to presne stanovenou činnosťou v dohode, pričiniť o dosiahnutie stanoveného cieľa a plánovaného úspechu. Je nesporné, tak ako uzavrel súd prvého stupňa, že zamýšľaný podnikateľský zámer sa mohol dosiahnuť len sprostredkovaním, pričinením sa viacerých podnikateľských subjektov, od ktorých závisel úspech výsledku. Ani predložené zmluvy o obchodnom zastúpení uzavreté v období jún až október 1997 a komisionárske zmluvy uzavreté v období jún až december 1997 (ktoré navrhovateľ predložil po zrušení veci odvolacím súdom) nepreukazujú, že navrhovateľ mal nimi zabezpečený odbyť vína a vzhľadom aj na dátumy ich uzavretia nemohli byť v príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou.

Podľa názoru odvolacieho súdu z dôvodov podrobne uvedených v rozhodnutí súdu prvého stupňa, na ktoré odvolací súd poukazuje ako na svoje vlastné, bolo nesporne preukázané nie priame, ale sprostredkované pôsobenie nezákonného rozhodnutia orgánu štátu na vzniknutú škodu navrhovateľa, pričom nepostačuje iba pravdepodobnosť zvýšenia majetkového stavu navrhovateľa v budúcnosti, ale jeho reálna podoba musí byť v konaní naisto preukázaná. Ušlý zisk nie je možné odvodzovať len zo zmareného zamýšľaného podnikateľského zámeru. Samotné znalecké dokazovanie zamerané na vyčíslenie priamej škody a ušlého zisku nemôžu nahrádzať činnosť súdu pri skúmaní existencie troch kumulatívnych podmienok pre náhradu škody voči štátu. Keďže otázka existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou je otázkou skutkovou, mohol otázku zodpovednosti štátu za škodu riešiť iba súd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, pretože z hľadiska príčinnej súvislosti bola právne významná tá skutočnosť, že nezákonné rozhodnutia colných orgánov neboli podstatnou a rozhodujúcou príčinou vzniku škody navrhovateľa...

Pokiaľ súd prvého stupňa okrem priznanej sumy (vyhovujúca časť rozsudku) nepriznal ďalšie nároky navrhovateľa na zaplatenie skutočnej škody a rovnako ani ušlý zisk, ktoré boli predmetom znaleckého dokazovania, odvolací súd považuje jeho rozhodnutie za vecne správne a v podrobnostiach, okrem dôvodov uvedených samotným odvolacím súdom, poukazuje na dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa ako na svoje vlastné.»

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia uznesenia krajského súdu dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti neobstojí. Krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď, z akého dôvodu dospel k záveru, podľa ktorého sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom tvrdenej škody. Nie je už potom nevyhnutné, aby sa všeobecný súd pre naplnenie požiadavky riadneho odôvodnenia rozhodnutia formalisticky vysporiadaval aj s nenaplnením jednotlivých ďalších pre vec nerozhodných tvrdení prednesených účastníkmi konania. Odôvodnenie jeho rozhodnutia preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Pokiaľ sťažovateľ vo vzťahu k rozsudku krajského súdu ďalej tvrdil, že toto rozhodnutie je založené na takom výklade a aplikácii dotknutých právnych noriem upravujúcich príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou, ktorý nezodpovedá ich účelu a zmyslu a je ústavne nekonformný, ústavný súd sa nemôže stotožniť ani s týmto jeho názorom.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Spôsob, akým krajský súd aplikoval ustanovenia o príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou, nesignalizuje možnosť ich ústavne nekonformného výkladu. Naopak, aplikácia práva krajským súdom je založená na stabilných záveroch rozhodovacej praxe, na ktoré krajský súd ostatne v odôvodnení svojho rozhodnutia aj podrobne poukázal a podľa ktorých je *«existencia príčinnej súvislosti medzi vydaným nezákonným rozhodnutím a vznikom škody (vzťah príčiny a následku) daná vtedy, ak vznikne škoda následkom nezákonného rozhodnutia, teda, ak sú nezákonné rozhodnutie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku, alebo inak povedané, nebyť nezákonného rozhodnutia, ku škode by nedošlo. Atribútom príčinnej súvislosti*

je „priamosť“ pôsobenia príčiny a následku, pri ktorej príčina priamo – bezprostredne predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, že je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody, existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu. Za ušlý zisk je preto potrebné považovať ujmu spočívajúcu v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to dalo očakávať s ohľadom na pravidelný beh vecí. Nepostačuje pritom samotná pravdepodobnosť zvýšenia majetkového stavu v budúcnosti, ale musí byť naisto preukázané – a v tomto smere je dôkazné bremeno na poškodenom, že nebyť protiprávneho konania, majetkový stav poškodeného by sa zvýšil. Popri určitej dohode, resp. zmluve, ktorá poškodenému zaručovala určitý zisk, tu musí byť spravidla aj spomínaný „obvyklý pravidelný chod vecí“. Pre posúdenie dôvodnosti nároku je podstatné, že stratená obchodná (zárobná) príležitosť musí byť preukázaná v reálnej podobe, pretože ušlý zisk nie je možné odvodzovať len zo zmarenia zamýšľaného zárobného zámeru.».

Pokiaľ potom krajský súd vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania tak, že síce bolo preukázané nie priame, ale sprostredkované pôsobenie nezákonného rozhodnutia orgánu štátu na vzniknutú škodu sťažovateľa, a preto odvolaniu proti zametajúcemu výroku nevyhovelo, nemožno tomuto jeho záveru vyčítať, že je založený na ústavne nekonformnej aplikácii práva. Skutočne totiž aj podľa názoru ústavného súdu vo veci sťažovateľa nepostačovala iba pravdepodobnosť zvýšenia jeho majetkového stavu v budúcnosti, ale jeho reálnu podobu bol sťažovateľ povinný preukázať v konaní.

V závere považuje ústavný súd za potrebné poukázať i na dôkaznú povahu záverov jednotlivých znaleckých posudkov vo vzťahu k dokazovaniu existencie príčinnej súvislosti. Tak ako to totiž zdôraznil i krajský súd, samotné znalecké dokazovanie zamerané na vyčíslenie priamej škody a ušlého zisku nemôže nahrádzať činnosť súdu pri skúmaní otázky existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou, pretože táto je otázkou skutkovou, nepatrí ju posudzovať znalcovi, ale iba súdu so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

V prípade sťažovateľa teda nešlo o prípad, v ktorom by krajský súd formalistickým postupom umožnil presadenie zrejmej nespravodlivosti. V tomto prípade od krajského súdu ani účel zákona, ani história jeho vzniku, ani systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávných princípov nevyžadovali odchyliť sa od doslovného znenia aplikovanej právnej normy spôsobom, aký sťažovateľ od krajského súdu žiadal. Krajský súd našiel interpretáciou abstraktných noriem, konkrétne právo, rešpektujúc ústavné zásady.

Keďže krajský súd svoje rozhodnutie založil na takom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov, ktorý nemožno označiť za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení, neobstojí sťažnosť sťažovateľa ani v tejto časti.

Iba to, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku nestotožňuje, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti jeho sťažnosti.

Za tejto situácie ústavný súd dospel k záveru, že rozsudkom krajského súdu nedošlo k porušeniu práv sťažovateľa označených v jeho sťažnosti, a preto sťažnosť odmietol v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2013